

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. Quomodo de facto Angeli peccauerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

videtur etiam manifestum, quia nemo dixerit illum qui bene agit esse necessario ignorantem: nam verbi gratia, ille qui generose resistit tentationi violentæ, non necessario est tunc imprudens, sed ille tunc succumbere potest tentationi, & peccare, ergo sine vlla ignorantia potest aliquis peccare.

Et hoc argumento refutantur primò Thomistæ, requirentes inconsiderationem principii alicuius particularis, nam stante consideratione illâ principij particularis adhuc voluntas manet indifferens ad peccandum, vel non peccandum. Et sanè docet experientia multos peccare cum actuali conscientia remorsu; & actu iudicantes esse turpe id quod faciunt. Secundo, reicitur Vasques exigens considerationem illam fortio rem boni delectabilis, quia etiam posita illâ consideratione boni honesti fortiori, adhuc voluntas esset indifferens, ad non eligendum bonum honestum intensius consideratum. Tertiò, reicitur Valentia & Suares requirentes defectum in iudicio practico, quia stante quocunque iudicio practico voluntas est adhuc indifferens, alioqui tollitur libertas per illud iudiciũ, quod etiam nullo modo necessariũ est vt voluntas operetur vt prima secundæ fusiũs probabitur, alioqui enim nemo peccaret, quin esset Hæreticus, diceret enim v.g. bonũ mihi nũc est furari. Neque satis est quod dicat ex suppositione quod velim peccare bonum mihi nũc est furari: hoc enim non est iudicium erroneum, sed est iudicium omnino verum. Non requiritur ergo vllum iudicium practicum erroneum, vt aliquis peccet, imò nec requiritur iudicium practicum quod præcedat actum voluntatis, quia intellectus per actum voluntatis determinatur ad hoc iudicium, non potest autem dari iudicium practicum ante actum illum voluntatis, ergo voluntas potest se ipsam determinare posito iudicio speculationis de amabilitate ipsius obiecti, quamvis posito actu voluntatis ante operationem externam, necessario præcedat imperium intimans potentiis decretum voluntatis.

Secundæ
partis pro-
batio.

Secunda pars asserens esse impossibile moraliter vt Angelus aut homo peccet sine defectu aliquo considerationis: probatur omnibus illis argumentis quibus Thomistæ, Valentia, Vasques probant suas sententias. Hoc enim vnum probant Scripturæ dum inconsideratiæ humanæ tribuunt omnia quæ in mundo sunt peccata, *Errant omnes qui operantur iniquitatem: desolatione desolata omnis terra, quia non est qui recogitet corde: Errauimus à via veritatis, lumen intelligentie non illuxit nobis.* Probant etiam Patres sapè asserentes cum Augustino neminem obdurari, quin excaceretur. Denique probatur, quia nullum est peccatum quod Deus impedire non possit immittendo peccatori cogitationem aliquam congruam, per quam proponeretur aliquod motiuum, quo voluntas retraheretur à peccato, quamvis semper posset peccare, ergo quoties committitur peccatum: reperitur in peccatore inconsideratio motiui, per quod peccator retraheretur à peccato.

Solutio
etrium du-
bitationũ.

Ad primam Resp. Scripturam & Patres & Philosophum de hac solum impotentia morali debere intelligi, non autem de impotentia physica.

Ad secundam Resp. prudentiam perfectam duo dicere, rectum intellectus iudicium, & electionem bonam in voluntate, quæ ita sequatur tale iudicium vt sit veluti conclusio syllogismi, vt ait Philosophus, potest perfecta prudentia quatenus est iudicium intellectus, Physicè loquendo esse in peccatore, non potest esse quatenus est electio sequens tale iudicium.

Ad tertiam satis dictum est quomodo ad electionem requiratur iudicium practicum erroneum, imò nec iudicium practicum.

SECTIO II.

Quomodo de facto Angeli peccauerint.

S. Thom. art. 3.

Certum est primò, potuisse quidem aliis innum-
Cris modis peccare Angelos quàm superbiam, vel
inuidia tametsi videtur contrarium dicere S. Thom.
art. 2. sed nihilominus tamen primum saltem pecca-
tum primi Angeli fuisse propriissimam superbiam.
Primò enim, quod peccare potuerit aliis pluribus mo-
dis purus spiritus vix locum video dubitandi; potuit
enim peccare peccato inobedientiæ, iræ, odij diuini,
infidelitatis, iniustitiæ. Nam eorum omnium capax es-
se potuit substantia expers corporis: tamen fateor
peccata superbiam, ac inuidiam multò facilius committi
ab huiusmodi spiritu potuisse, quàm aliud quodlibet
peccatum, quia eorum obiecta sunt purè spiritusalia,
per primam enim appetitur propria excellentia, per
secundam odio habetur, & impeditur felicitas aliena,
quæ duo faciliè spiritui perfectissimo conuenire pos-
sunt. Vnde secundo, dixi, superbiam veram & pro-
priam fuisse primum illud peccatum quo commissio
Lucifer cecidit in æternam noctem. Ita enim ex Scri-
pturis, & communi consensu Patrum tam constan-
ter Theologi omnes asserunt, vt comperta res sit ac
propterea indubitata vt rectè docent Suares lib. 7. c. 8.
Vasques disp. 232. Petavius lib. 3. cap. 2. Notum est il-
lud Isaiæ cap. 14. *Quomodo cecidisti de celo Lucifer qui
mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo, in celum con-
scendam super astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Et
alterum illud Ezech. cap. 28. *Tu signaculum similitu-
dinis, tu Cherub extentus, inuenta est iniquitas in te, ele-
uatum est cor tuum in decore tuo.* Quæ duo testimonia
licet intelligantur ad litteram primum de Rege Baby-
lonico, alterum de Rege Tyrio, tamen communiter
Patres omnes explicant indubitanter de Principe
Dæmonum, eumque sensum vulgò interpretes asse-
runt fuisse præcipue intentum à Spiritu Sancto. Idem
etiam colligitur ex Iob 41. vbi appellatur Lucifer,
*Princeps inter omnes filios superbiam, & Lucæ 10. volens
Christus superbiam compescere discipulorum, Vide-
bam (inquit) Satbanam quasi fulgur de celo cadentem.* Cer-
tum igitur esse debet primi Angeli primum peccatum
fuisse complacentiam illam in proprio decore ac per-
fectionibus tum naturæ, tum gratiæ, vnde postea inci-
dit in appetitum inordinatum excellentiæ quæ ve-
ra superbia est. In qua etiam dicitur Tobie 4. quod
*initium sumpsit omnis perditio. Primus omnium Lucifer
(inquit Nazianzenus) sublimis elatus, perdidit splendo-
rem, & cecidit huc inhonorus.*

Potuerunt
Angeli ali-
ter peccare
quàm su-
perbia.

Vere pec-
cauit su-
perbia.

Certum est secundo, quod conuincuntur falsitatis
omnes illæ sententiæ quæ statuunt aliquod aliud fuisse
peccatum Luciferi quàm superbiam. Primò enim,
falsæ pro certo est sententia illa, in quam inclinare
visi sunt aliqui Patres quod peccatum Angelorum fuit
luxuria cum filiabus hominum, quæ diluuiò causam
dedit. Cum enim orbi huic administrando præ-
positi essent à Deo (inquiunt Patres statim referendi)
pulchra capti specie mulierum, stupri cum iis con-
suetudinem habuerint, & eos esse Filios Dei qui vi-
dentes filias hominum quod essent pulchræ genuerunt
ex eis gigantes: ita enim præter Philonem &
Iosèphum, docuerunt Iustinus Martyr, Athana-
sius, Clemens Alexandrinus, Tertullianus, Cyprianus,
Eusebius. Sed eam tamen meritò fabulam ap-
pellat Chrysostomus, & alij Patres, & ex dictis constare
potest. Secundo reicitur etiam, sententia
illa Scoti qui mauult peccatum Luciferi appellare
spiritualem quandam luxuriam; sic enim statuit tri-
plex in peccato Luciferi debere poni quasi gra-
dum,

Refellitur
triplex ex-
plicatio de
peccato
Luciferi.

gradum, primum putat esse inordinatum amorem erga se ipsum, nimiam videlicet complacentiam in sua perfectione, secundum ex priori quasi dimanantem, ponit inordinatum amorem suae beatitudinis tanquam debitae huic tantae pulchritudini unde tertio incidit in superbiam quam excolli voluit supra ceteros: primum ergo illum amorem inordinatum vocat Scotus luxuriam, & hoc putat primum fuisse peccatum primi Angeli: sed tamen ab hac complacentia fatear cepisse hanc ruinam ut prius dixi, principium tamen illa fuit superbiae alioqui si separaretur ab appetitu inordinato excellentiae, vix explicari potest quomodo illa fuerit peccatum, quia potest cuilibet valde licite placere sua pulchritudo. Adde quod falso diceretur apud Tobiam citato loco, *Quod in superbia initium sumpsit omnis perditio*. Superbia vero est appetitus excellendi, seu emnendi supra ceteros: *Elevatum est cor tuum in decore tuo*. Tertio, refellitur altera illa plurium etiam, Patrum sententia, quae ponit Luciferum solam invidia peccasse, quod dicere videntur Irenaeus, Methodius, Epiphanius, Nyssenus: sed illi benignè sunt explicandi quod loquuti non fuerunt de omnium primo peccato, sed de illo quod ortum ex primo habuit, quod paucis complexus est sanctus Leo, *Primum* (inquit) *superbus ut caderet, deinde invidus ut noceret*.

His positis obscurissimum est invenire quomodo Lucifer proprio inebriatus decore commiserit peccatum illud gravissimum superbiae, quia est difficillimum dicere primo quanam fuerit excellentia illa quam Lucifer experit, seu quodnam fuerit obiectum superbiae quam peccavit Lucifer. Secundò, quodnam fuerit peccatum aliorum Angelorum. Tertio, quanam fuerint horum peccatorum praecipuae circumstantiae.

§. I.

Quanam fuerit excellentia quam inordinatè primus appetiit Angelus.

Conditio-
nes neces-
sariae.

Ratio dubitandi tota est quia si peccavit primo Lucifer peccato superbiae, dici debet quod inordinatè appetiit aliquam excellentiam, sed illa vix assignari poterit: quia haec excellentia ut sit obiectum tanti huius peccati debet habere tria. Primò, ut illa non potuerit appeti sine gravissimo peccato, propter quod scilicet statim vindex Deus rebellem in baratrum expulerit, & igneo carcere in aeternum clauserit. Secundò, ut illa excellentia sine crassissimo errore intellectus ab Angelo appeti serio potuerit: nam perfectissimo spiritui vix error ille tribui potest, quem stolidissimus etiam inter homines vix admitteret. Tertio, debuit illa etiam excellentia talis esse, ut apta videretur ad trahendos alios Angelos in partem criminis atrocissimi. Sed haec tria reperire difficillimum est in vlla excellentia quam appetere Lucifer potuerit.

Aequalitas
cum Deo.

Primò enim, communissima multorum sententia est, quod obiectum huius superbiae fuit similitudo quadam & aequalitas cum Deo, quia dicitur apud Isaiam: *Similis ero altissimo* quod etiam dicere videntur Nazianzenus, Ambrosius, Augustinus. Sed hoc difficillimum tamen est, quia aequalitas illa & similitudo cum Deo, ita est manifestè impossibilis, ut eam appetere nemo possit nisi sit stultissimus. Quomodo ergo fingere sibi hoc somnium potuisset Angelus, quod in hominem mediocri praedictum prudentia cadere nullo modo potest? Adde quod nec eo modo poterat reliquos Angelos in societatem turpissimi criminis allicere, nisi velis tantam etiam hanc turbam ad huiusmodi aequalitatem aspirare tuto potuisse.

Beatitudo
naturalis.

Secundò, alij cum Scoto volunt superbiam hanc fuisse nimium appetitum naturalis beatitudinis: sed

Tom. I.

hoc non fuisset peccatum superbiae, & illa beatitudo etiam secundum rectam rationem potest appeti, ostendendum itaque restat in quo sita esse potuerit haec tanta inordinatio. Non enim placere potest quod ait Vasques sitam in eo fuisse hanc inordinationem, quod contentus voluerit esse naturali hac beatitudine, despiciens alteram illam beatitudinem supernaturalem, ad quam obtinendam dolebat se admissum statim non esse. Sed hoc peccatum pusillanimitas appellari debuerat non superbia, quomodo enim excellentiam expetiisset si manere potius elegit in infimo illo gradu beatitudinis? vel etiam quomodo sine magno errore intellectus potuit apprehendere naturalem illam beatitudinem ut sufficientem ad faciendum appetitum, & praeter illa contemnere beatitudinem supernaturalem quam sciret esse incomparabiliter praestantior? Imò saepe Patres docent superbiam Luciferi fuisse appetitum rei alicuius quam non habebat. Vnde prima mali labe non potuit esse appetitus ille beatitudinis, quamvis etiam ille potuerit sequi primum peccatum Angeli, iam in rabiem acti & Deo rebellis per superbiam cuius hic obiectum quaerimus.

Tertio sanctus Thomas & cum eo Granadus, Pe-
fantius, Suares, Vasques, Atrubal. Volunt super-
biam illam fuisse appetitum inordinatum beatitudi-
nis supernaturalis: sed difficultas statim apparet quo-
modo inordinatus esse potuerit appetitus ille quem
de se honestissimum esse constat. Aliqui enim dicunt
cum Vasque Luciferum peccasse peccato praesumptio-
nis, quod beatitudinem solis naturae viribus sine Dei
auxilio consequi voluerit, quem statim apparet fuisse
turpissimum errorem in intellectu, quasi verò! in-
cipere in Lucifero potuerit error Pelagij. Alii videntur
doluisse Luciferum beatitudinem sibi emendam
proponi ex meritis, & non dari quasi debitam. Sed
quis non videat illum etiam turpissimum errorem
esse? Denique aiunt alij cum Suare Luciferum in
furorem actum esse quod dilata esset beatitudo, &
non data statim ex meritis in primo instanti. Sed cum
breuissima illa mora fuerit vix est credibile tantum
inde peccatum oriri potuisse.

Beatitudo
supernatu-
ralis.

Quarto, alij plures Theologi cum Catherino, Sua-
re, Pesantio, Tannero, putant excellentiam illam
quam Angelus appetiit fuisse unionem hypostaticam,
quam inviderit homini Christo, vehementerque do-
luerit illam homini potius decretam fuisse quam sibi.
Nam hoc peccatum est gravissimum superbiae, sine
gravi errore intellectus committi potuit, fuitque apu-
simum ad reliquos Angelos auertendos à Deo, pro-
posita rei indignitate, quod Angelis homo esset im-
peraturus. Verum ex suppositione quod incarnatio
non fuerit à Deo praeviusa & decreta nisi post praeviusum
peccatum Adae, necesse etiam est, ut praeviusa
illa non fuerit nisi post praeviusum lapsum Luciferi,
atque adeo fuit impossibile ut obiectum peccati An-
gelici fuerit incarnatio absolute praeviusa, quam etiam
fuit impossibile revelari Angelis ante peccatum eor-
um praeviusum.

Vnio hy-
postatica.

Neque obstat quod ait Granadus Deum, praeviusis
conditionatè futuris peccato Luciferi, Adami lapsu,
& incarnatione Verbi, potuisse vnico actu praedefi-
nere incarnationem, creationem Luciferi cum per-
missione ipsius peccati, & revelationem incarnatio-
nis Angelo faciendam, sicut eodem actu praedefinit
gratiam, merita, & gloriam hominis electi; poterit
enim hoc posito, vnio esse obiectum peccati Lu-
ciferi. Non obstat (inquam) quia licet illa omnia
possit Deus facere vno actu, semper tamen erit
impossibile ut obiectum peccati Luciferi sit Chri-
stus, nam saltem in scientia conditionata videtur
peccatum illud Luciferi ut omnino independens ab

Kk 1 incarna

incarnatione, alioqui non esset occasio incarnationis, & illa prius, nisi velis illas esse sibi mutuo causas quod implicat.

Vera sententia.

Dico primò, excellentiam illam quam appetiuit inordinatè Lucifer, & quæ fuit obiectum primi illius peccati, videri omnino fuisse similitudinem quandam & æqualitatem non naturæ sed honoris cum Deo: ita ut illius quadruplex fuerit quasi gradus, non ascensus, sed præcipitij. Primus fuit inordinata complacentia & æstimatio dignitatis suæ tum naturalis tum supernaturalis. Secundus independentia actualis ab omni lege ac obedientia. Tertius imperium in omnes & adoratio soli Deo debita. Quartus vnio hypostatica præuila vt possibilis vel etiam vt conditionatè futura: sic video conciliari posse dissidentes sententias.

Æqualitas honoris cum Deo.

Primò ergo ex Scripturis, & Patribus omnino patet, quod Lucifer ambiuit æqualitatem & similitudinem cum Deo: *Similis ero altissimo: eleuatum est cor tuum quasi cor Dei.* Nazianz. *Lucifer sublimis elatus, magni Dei regium honorem, sperabat, decus habens excellens.* August. in Psalm. 121. *Qui voluit ex se habere id ipsum, vt quasi sibi esset id ipsum, lapsus est.* Idem sentiunt Anselm. lib. de casu Diaboli cap. 4. Rupertus lib. 1. de Victoria Verbi Dei cap. 8. Guillelm. Parisiensis 1. part. 2. part. cap. 99. 106. 109. Bonauent. in Breuilogio, c. 6. Hugo Victorin. & hic est omnino communis sensus fidelium quod ambiuit Lucifer similitudinem cum Deo, non naturæ quod ostendi vanum esse, nisi fortè fuisset affectus ille solùm inefficax ex parte obiecti, efficax autem ex parte subiecti, quo pacto certum est voluntatem sapè res appetere quas nouit esse impossibiles. Sed quamuis potuerit eo modo Lucifer in superbiam euanesce, certè tamen non est probabile quod Lucifer non peccauerit nisi per affectum duntaxat inefficacem, & quod eo modo reliquos Angelos dementare potuerit. Ambuiit ergo æqualitatem aliam quandam cum Deo, quam nouerat esse possibilem quam sine grauissimo scelere non potuit appetere, potuit autem sine turpissimo errore intellectus in eius desiderium efficaciter exardescere aliòsque trahere in societatem facinoris.

Contemptus legum.

Secundò enim, tria proponebam quasi præcipitia quæ ascensionis cupidus sibi fodit perduellis spiritus. Primum est, legum impositarum contemptus, amor independentiæ, inobedientia. Indoluit videlicet impositas sibi leges vt seruo dilatamque beatitudinem, nec sine nouis & nouis meritis obtinendam. Vnde iugum earum paratus excutere, *Disrumpere cogitat vincula & dicit non seruiam*, id quod etiam aliis pluribus facile suadet, & hæc est independentia solius Dei maxime propria. Secundò appetiuit libertate illà mortiferà, potuit etiam velle imperium in omnia, & adorationem Patriæ quæ soli debetur Deo, sibi autem vt potè nobilissimæ creaturæ deferri voluit saltem ab hominibus, id quod etiam scimus deinceps tantopere omnibus sæculis, illi cordi fuisse, cum sacrificia & adorationem gentium omnium sibi tribuit. Tertio, nihil est probabilius quàm quod excellentia inordinatè à Lucifero expetita fuit vnio hypostatica; potuit enim cognoscere illius possibilitatem vnde tanti honoris cupiditatem animo imbibens, voluerit omnino illam à Deo assequi, quod nulli creaturæ conuenientius illa deferri posset. Idque facere potuit eo magis si cognouit eam futurà conditionatè; vehementer enim illam appetiit, & ea negata miscere cœpit omnia, & alios indignitate rei cōmotos nequissimè confodere.

Imperium & adoratio.

Vnio hypostatica.

Tria hæc vt vides, independentia, imperium cum adoratione, ac demum vnio personalis cum Deitate, non potuerunt appeti sine summo scelere superbiæ, potuerunt appeti sine graui errore intellectus, & dabant Angelo similitudinem honoris cum Deo, ergo similitudo illa honoris fuit obiectum Angelicæ super-

biæ. Vbi rectè aduertere licet cum Suare cap. 15. quatuor in hoc Luciferi peccato reperiiri species superbiæ à S. Thoma enumeratas, arrogantiam quæ sentit de se magnificentius, & iactat magis quàm par sit: præsumptionem quæ plura suis viribus sperat se posse assequi: ambitionem quæ altiora & supra meritum suum appetit: vanam gloriam quæ vult cognosci, æstimari, laudari.

S. II.

Peccatum aliorum Angelorum quale fuerit, & quas habuerit circumstantias.

Explicato Luciferi peccato ex quo peccatum omnium Angelorum tum hominum velut ex venenato fonte profluxit, quatuor expédi solent eius velut circumstantiæ: prima peccatum aliorum Angelorum rebellium. Secunda personæ quæ peccarunt. Tertia tempus quo peccarunt. Quarta negatio doni penitentia. Quæ omnia breuiter explicari possunt.

Dico secundò, reliqui Angeli qui adhæserunt Luciferi peccarunt etiam superbiæ peccato, eademque habuerunt motiua peccandi, quæ Lucifer habuit, independentiam à Legibus, imperium cum adoratione, vnionem hypostaticam, quam etiam potuerunt cognoscere non solùm vt possibilem sicut Lucifer, sed etiam vt futuram: vnde in rabiem maiorem acti recursarunt vltius homini Christo subici eumque adorare.

Ratio est, quia certum est peccasse reliquos Angelos tum imitatione, tum suasionem Luciferi vt mox dicam, ex vtraque autem inducti sunt in superbiam & appetitum similitudinis cum Deo in honore ambientes omnes simul: independentiam, imperium, adorationem, vnionem hypostaticam. Quam etiam probabilissimum est ostensam fuisse à Deo vt decretam & futuram, Christumque ipsam coronatum gloriâ & honore principem omnium constitutum à Deo: quia post præuissimum Luciferi peccatum cuius vnio hypostatica, vt absolute futura obiectum esse minime potuit, decerni & reuelari potuit incarnatio ostendique rebellantibus, & diuinos honores ambientibus Deus homo ab ipsis adorandus. Et hanc arbitror fuisse petram scandali ad quam alisi, & contrafacti sunt tumentes Spiritus, videturque confirmari ex eo posse quod habetur Hebr. 1. *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit & adorent eum omnes Angeli eius:* & sic etiam explicari possunt omnia quæ asseri solent de peccato Luciferi contra Christum ab initio rebellantis, ille homicida est ab initio, & cætera quæ late prosequitur Suares lib. 7. cap. 13. & debent intelligi de peccato Luciferi quod sequutum est ex primo, & de peccato aliorum Angelorum, quos propterea constat, peccasse peccato superbiæ non omnino simili cum primo Luciferi peccato ideoque vocatur ille iure merito Princeps inter filios superbiæ.

Dico tertio, esse probabilius sed non omnino certum quod Lucifer primus fuerit, & nobilissimus omnium Angelorum, sed dubium tamen non esse, quin fuerit ex supremis vnus. Ita enim omnino colligitur ex Scripturis vbi appellatur Lucifer. *Et principium viarum Dei, signaculum similitudinis*, &c. Quæ supra dixi. Fauet etiam ratio, quia vix alioqui potuisset præ cæteris ambire vnionem hypostaticam & imperium in alios *Voluit enim* (inquit Bernardus) *habere subielos, socios dedignatus, non aliam sanè ob causam, nisi quia natura merito videbat se aliis omnibus eminere.*

De Angelis aliis qui ceciderunt cum ipso, tria hæc dici possunt. Primò illos sanè plurimos, ac fortasse longe plures quàm fuerint aut futuri sint homines, sed pauciores tamen quàm illos qui permanferunt in gratia Duce Michæle, quod constat ex eo quod dicitur: *Draco cauda sua traxisse tertiam partem stellarum:* dicitque

Obiectum peccati aliorum Angelorum.

Lucifer primus Angelorum.

Quot Angeli rebelles.

De perfectione supernaturali Angelorum. 261

SECTIO III.

An & quomodo boni Angeli perseverauerint in gratia, & meritum consummauerint.

S. Thomas, quaest. 62. art. 5.

EX his quæ dixi de peccato malorum Angelorum facilis est explicatio perseverantiae bonorum, ubi tria breviter dici debent. Primum in quo instanti facta illa fuerit. Secundò per quæ auxilia. Tertiò quale ac quantum fuerit illius meritum.

Ratio dubitandi primum est, quia tametsi non est difficile inuenire in duratione malorum Angelorum triplex instans, gratiæ, peccati, & pœnæ, tamen id videtur esse difficilius distinguere in duratione bonorum, ubi non est nisi gratia, & beatitudo, quia distinctio istorum instantium sumitur ex distinctione operationum Angelicarum, sed in bonis Angelis non est mutata operatio post primum instans, quia perseverauerunt in amore, quæ fuit operatio in primo instanti facta, ergo non est nisi duplex instans in bonis Angelis.

Secundò, ut Angeli perseverarent in gratia frustra nouum requiritur auxilium gratiæ, si gratia quæ data illis fuit, ut elicerent primum actum amoris in primo, potuit etiam sufficere ad perseverandum in illo actu amoris, sed potuit sufficere, igitur non fuit bonis Angelis necessarium nouum gratiæ auxilium, præter illud quod habuerant in primo instanti.

Tertiò, si meritum bonorum adeò breui temporis intervallo conclusum est, certè sequitur multos esse sanctos in cælo quorum gloria longè sit maior, quàm gloria supremorum Angelorum, quod tamen communiter non admittitur, nam exceptis B. Virgine Sancto Ioseph, & aliis fortasse paucis certum est Angelos sicut longè sunt præstantioris naturæ quàm homines sic abundantioris etiam esse gloriæ.

Dico primum, in duratione bonorum Angelorum non minus licet distinguere, tria instantia quàm in duratione malorum, adeò ut sancti Angeli non sint adepti beatitudinem statim post primum instans, sed in ea temporis mora, quâ mali Angeli peccauerunt sancti fuerunt viatores & in statu meriti.

Primam partem quæ ponit triplex instans in bonis Angelis, aliqui negant cum Valentia, & Vasque, sed dissidium est de vocibus, quod ut explicem, certum sit durationem totam Angelorum per certa quædam instantia solere diuidi à Theologis quæ instantia non sunt instantia nostri temporis, sed durationes permanentes operationum Angelicarum, quæ singulæ possunt coexistere pluribus instantibus, & pluribus etiam partibus nostri temporis. Instans enim Angelicum est instans permanens, eo modo quo æuum & æternitas dicuntur instantia, quia sunt durationes permanentes, non successiuæ, sed totæ simul, atque adeò indiuisibiles. Duratio ergo permanens & tota simul cuiusvis operationis Angelicæ dicitur instans Angelicum, ideò tot in duratione Angelica, erunt instantia, quot erunt operationes inuariatæ, quarum vna succedit alteri. Angelus v. gr. per horam vel per diem manet in actu diuini amoris, finitâ horâ elicit actum odij, similiter per horam: Duratio duarum illarum operationum duo erunt instantia, quæ component tempus discretum, requiritur ad hoc ut plures illæ operationes non fiant eodem tempore, sed ut vna sequatur aliam, alioqui non erunt plura instantia.

Itaque in malis Angelis non est difficile ostendere tria instantia, cum primum Deum amauerint, deinde peccauerint, postremò puniti sunt à Deo. De bonis Angelis res videtur obscurior ex eo quod malis Angelis peccantibus ipsi non mutauerint operationem primi instantis, sed perseverauerint in eodem amore.

Kk 3 Sed,

dicique solemniter Iudex Christus: *Itē in ignem æternum qui paratus est Diabolo & Angelis eius*, quod communiter etiam Patres asserunt; non solus cecidit verum agmine septus ingenti, ait Nazianz. Carm. 6. Secundò, illos Angelos non ex vno tantum fuisse ordine, aut Hierarchia, sed ex singulis Hierarchiis, quia scilicet apud Apostolum, numerantur inter Angelos Apostatas, Principatus & Potestates non appellantur autem vnquam Throni aut Seraphim quorum illi nominantur à puritate, aliorum nomen est ab ardore charitatis, neutrum autem reperitur in illis quo alienati sunt à Deo. Tertiò denique, illos omnes Angelos inductos ad peccandum fuisse à Lucifero, tum exemplo tum suasionē, quia tribuit Scriptura illi multitudinem negotiationis, & consentiunt Patres omnes ac Theologi ut mirum sit dubium hac in re fuisse Vasq.

Tempus peccati Angelorū.

Dico quartò, Angelos non peccasse in primo instanti suæ creationis, sed neque peccare potuisse ex suppositione quod habuerint eo instanti gratiam, potuisse autem peccare si relictis fuissent naturæ suæ: sed neque peccauerunt immediatè post primum instans, quia cum sint difficilè mobiles non tam citò defecerunt à primò illo actu amoris, quem in primo instanti habuerunt, peccauerunt igitur post spatium aliquod temporis, neque nimis longum neque nimis breue ut rectè docent Salmeron in 2. Epist. S. Petri disp. 3. & Molina hic art. 6. quia scilicet dicitur Lucifer ambulasse in medio lapidum ignitorum, perfectus fuisse in viis suis, donec inuenta est iniquitas in eo, assignatur etiam illi multitudo negotiationis accedit prælium commissum cum Michaele Diuinas tuente partes, quæ omnia notabilem quandam exigunt moram temporis.

Verum autem immediatè post primum instans suæ creationis peccare Angelus potuerit, difficultas est tractari solita, dum agitur de compositione continui, ubi certum est instantia non esse immediata. Sed hoc ostensum aliàs est non ob stare, quia potest in tempore diuisibili sumpto inadæquatè fieri actio tota simul & indiuisibilis quæ non commensuretur temporis.

Non egerunt pœnitentiam.

Dico quintò, nullum eorum Angelorum qui peccauerunt egisse pœnitentiam, sed neque illam agere potuisse. Primum nemo negat Theologorum edicente sic S. Petro epist. 2. cap. 2. *Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractis in tartarum tradidit cruciandos*; & S. Iudas v. 6. *Angeli verò (inquit) qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reseruauit*. Secundum autem negant Scotus, Gabriel, Salmeron, Lorinus in citatam epistolam S. Petri, sed melius affirmant reliqui Theologi, quod Deus nullam ad pœnitendum gratiam lapsis concessit, quâ erigerentur si vellent; & redirent ad Deum; sed statim obdurati sunt & in reprobum sensum traditi. Videturque indicari verbis illis Apostoli: *Deus Angelis peccantibus non pepercit*, ubi omnino indicatur quod Deus non fuerit paratus ad illis parcendum, & sanè inde colligi videtur, quia cum tanta fuerit Angelorum peccantium multitudo vix est credibile quod nullus egisset pœnitentiam, si eam omnes agere potuissent. Locus Cyrilli Hierosolymitani Catech. 2. difficilis est: *Nescimus (inquit) quanta & Angelis condonauerit, indulget enim & illis*. Sed hæc verba non possunt intelligi de condonatione propria facta malis, sed de sola bonorum præseruatione. Rationes ob quas Angelis spatium pœnitentiæ Deus negauit, quod hominibus tam amplum largitur, plures asseri solent, quas in tractatu de incarnatione recensbo. Dabit eas Vasques hic disp. 239. cap. 7. Mihi concludere lubet cum Augustino tract. 95. in Ioanne sibi parci existimet velania hominum, supplicio terrenda est Angelorum.

Triplex dubitatio.

Assertio prima.

1. Pars.

Tria instantia in bonis & malis Angelis.